

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 053/16

KLAGER: Jan-Aage Torp
ADRESSE:
PUBLIKASJON: Vårt Land (papir og nett)
PUBLISERINGSDATO: 02.03.2016
STOFFOMRÅDE: Familieliv/Oppdragelse
SJANGER: Kommentar
SØKERSTIKKORD: Den samtidige imøtegåelsesretten
REGISTRERT: 04.03.2016

BEHANDLET I PFU: 30.03.2016
BEHANDLINGSTID: 26 dager
KLAGEGRUPPE: Leder/Pastor
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVP.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Vårt Land publiserte **2. mars 2016** en kommentarartikkel på side 2 og 3, skrevet av kommentator Alf Gjøsund. Artikkelen handlet om vold mot barn, som også var oppslaget i papiravisen den dagen. Førstesiden så slik ut: «**Barneombudet: Vold mot barn bagatelliseres**».

Tittelen på kommentaren var «**Fars hånd**» og ingressen «**Jeg var livredd den hånden da jeg var gutt.**» Artikkelen startet slik:

«Desember 2011: Jeg sitter i dagligstuen i Løvåsen sykehjem i Bergen. På bordet ved siden av meg står en asjett med kake, i hånden har jeg en skje. Så forsiktig jeg kan, prøver jeg å mate far. Det er vanskelig. Han forstår ikke at han må svelge ned. Plutselig skriker han. Et dypt, fortvilet angstskrik. Blikket hans er vilt og flakkende. Han griper hånden min, knuger den. Jeg legger skjeen bort og stryker ham forsiktig over håndbaken til han slapper av igjen.»

Videre:

«Jeg var livredd den hånden da jeg var gutt. Den holdt meg fast, da også. Dro ned buksen og slo til jeg ikke hadde mer luft igjen i lungene. [...] Mange i det kristne miljøet vi tilhørte anbefalte dessuten fysisk avstraffelse på den tiden. I vår egen lokal-menighet skjønnte nok de fleste at far gikk lenger enn han burde, men far var

leder. Han lot seg ikke irettesette. Skolen visste også at jeg ble slått. Noen ganger hadde jeg blodsuttrekninger på rumpa eller hevelser i ansiktet. Ved en anledning fortalte jeg om årsaken til flere lærere. Skolen grep aldri inn. En annen gang ble jeg slått på åpen gate, med tilfeldige forbipasserende voksne som tilskuere. Heller ikke de grep inn. Jeg forstår det. Det var ikke så lett å sette tydelige grenser, når så mye var opp til den enkeltes skjønn.»

Under mellomtittelen «Et svik»:

«Jeg skriver dette fordi det fremdeles finnes noen utydelige stemmer der ute. Noen av dem har uttalt seg etter oppslagene om et norsk-rumensk ektepar som mistet omsorgen for barna sine. Jon Hustad er en av dem. Pastor Jan Aage Torp en annen. De synes ikke litt vold mot barn er så farlig. Jeg mener uttalelsene deres er et svik mot de aller mest sårbare. De har kanskje ikke innflytelse over så mange, men signalene deres kan være livsfarlige for noen barn.»

[...]

Kommentaren ble publisert på nett samme dag.

KLAGEN:

Klager er Jan-Aage Torp. Han mener Vårt Land har publisert grove beskyldninger om ham, og at han skulle fått mulighet til å samtidig imøtegå dem.

Han skriver: «Alf Gjørunds kommentarartikkel på side 2-3 er ledd i store oppslag i Vårt Land den 2.mars. Førstesiden varsler om et kraftig oppgjør med lovstridig "vold mot barn" med Barneombudet og Gjørund som talsmennene. I sin kommentar nevner Gjørund "plutselig" min støtte til Bodnariu-familien i en barnevernssak.» Klager viser til hva det står om ham i kommentaren.

Klager skriver videre: «Vårt Lands kommentarartikkel med førsteside-fokusering setter meg altså i sammenheng med noe som er lovstridig og "livsfarlig for små barn". Dette er grove beskyldninger som selvsagt krever samtidig imøtegåelsesrett. I Bodnariu-saken har jeg aldri bagatellisert eller forsvart "vold mot barn". Vårt Land har aldri skrevet om mitt engasjement for Bodnariu-familien. Vårt Land har ikke intervjuet meg om mitt syn på "slag mot barn" siden november 2008 (!), og da var Alf Gjørund journalisten.»

Klager mener Gjørund og Vårt Land åpenbart har «brukt» klager for å ha en «fiende». Klager viser til en rekke uttalelser fra NPs 4.14-veileder som han mener er relevante.

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram. Sekretariatet ble kontaktet av klager om at minnelig ordning var oppnådd og klagen trukket. En uke senere ble vi på ny kontaktet av klager med beskjed om at klagen skulle reaktiveres. Minnelig ordning var likevel ikke oppnådd. Se vedlagte korrespondanse.

TILSVARSRUNDEN:

Vårt Land avviser brudd på god presseskikk. Det vises til at dette er en pågående debatt og at klagers syn er allment kjent. Vårt Land skriver: «Torp har ved flere anledninger kommentert barneoppdragelse og tukt – senest i forbindelse med den såkalte Bodnariusaken, en sak som har fått stor oppmerksomhet i norsk og utenlandsk presse. Formuleringene i kommentarene henviste til disse uttalelsen og satte dem i et perspektiv.»

Vårt Land viser til en rekke artikler, blogginnlegg og videoinnslag med uttalelser fra Torp, blant annet en artikkel på nettstedet til European Apostolic Leaders den 7. januar 2016: «What is regarded as "family violence" in Norway? Even a light smack or slap! Until 2009, the Norwegian Supreme Court's ruling of 2005 stating that "a light slap" is acceptable in the discipline of children was the norm. But then Parliament passed a law stating that even such a slap is "violence". Personally, I have never slapped my six kids, who are now all grown up. But I have always defended the rights for a family to include a light smack as a disciplinary measure, in a total environment of respect, honor and love. » Se lenke i tilsvaret.

Videre vises det til Torps egen blogg, der han den 23. januar 2016 blant annet skrev: «Through the years, however, I have defended parents who have felt the need to give their children a light spanking, house arrest, restrictions with weekly allowances etc. In the evangelical and Pentecostal world today, there is constructive teaching on discipline which includes a light spanking (...).» I teksten står det også at det er godt kjent i Norge at han har vært i konfrontasjon med Barneombudet for sine synspunkter på dette. Det vises også til en artikkel i 2008 der han ifølge avisen bekrefter sitt syn. Se tilsvaret.

Det vises også til en video på nettstedet YouTube der Torp, i forbindelse med Bodnariusaken «Han sier her at en dask «ikke er noe som i det hele tatt skal benevnes som vold» og tar ikke avstand fra det som har skjedd [...]». I en annen video kaller han barnevernet for «det onde systemet», og sier blant annet at «vi skal vinne denne krigen», skriver avisen og anfører videre at Vårt Land kan vise til en rekke lignende uttaler i forbindelse med Torps engasjement i den omtalte barnevernssaken (appeller, uttalelser på videoer, uttalelser under demonstrasjonen i Oslo den 20. februar og uttalelser på en rumensk tv-stasjon.)

Videre skriver Vårt Land at selv om avisens forside handler om vold mot barn, betyr ikke det at Torp anklages for dette. Tvert imot knyttes forsiden helt konkret til Barneombudets uttalelser, Torp er ikke nevnt i det hele tatt. Kommentarartikkelen har en egen henvisningen som er klart atskilt fra forsiden. Vårt Land skriver: «Det hevdes ingen steder at Torp er skyldig i vold mot barn».

Derimot mener Vårt Land at dokumentasjonen, som vist til over, viser at Torp tar feil når han sier han aldri har bagatellisert eller forsvart «vold mot barn». Slik Vårt Land ser det, har Gjørund kommentert Torps aktive engasjement i en pågående debatt. Gjørund har brukt digitalt tilgjengelige og allerede offentliggjorte uttalelser som bakgrunn for sin kommentarartikkel. Etter Vårt Lands mening, er dette påstander som er godt forankret i en pågående debatt.

Også Vårt Land viser til 4.14-veilederen i sitt tilsvare. Avisen viser blant annet til at det i veilederen står at ikke ethvert angrep utløser den samtidige imøtegåelsesretten. Det må dreie

seg om sterke angrep av faktisk art, det vil si konkrete beskyldninger og ikke sterke meninger, karakteristikker eller verdivurderinger.

Vårt Land mener det er grunn til å reflektere over hvilke konsekvenser Torps syn på 4.14 vil få: Det vil få følger for redigeringen av alle debattinnlegg, kronikker, analyser og kommentarer som tar utgangspunkt i, og oppsummerer, en persons faktiske ytringer. Det vil representere et alvorlig hinder for den frie, løpende samfunnsdebatten hvis imøtegåelsen skal finne sted samtidig som innlegget står på trykk i slike tilfeller. Avisen skriver: «Det må derfor etter vår oppfatning skille mellom alvorlig, etterprøvbare påstander som bringes inn i debatten og relevante henvisninger til offentlig tilgjengelige ytringer.»

Eksemplene fra tidligere PFU uttalelse synes å være langt alvorligere enn henvisninger til legale meninger som Torp har ytret i en på det tidspunktet pågående debatt. Avisen mener også at Torp forsterker alvorsgraden i sine utsagn, for å gi legitimitet til kravet om samtidige imøtegåelse. Slik avisen ser det, framstår dette underlig fordi Torp samtidig mener hans ytringer om tema er helt legitime. Gjøesund har ikke hevdet at Torps ytringer er ulovlige eller burde vært stanset.

Vårt Land skriver at avisen arbeidet med minnelig ordning (MO) og trodde de var kommet til en enighet med klager. Det opplyses at avisen strakk seg lenger enn det presseetiske regelverket krevde, men at det går en grense for hvor langt avisen kan gå. Før intervjuet (som skulle gjøres i forbindelse med en beklagelse) la Torp et betydelig press på redaksjonen, og ønsket å få bekreftet vinkling, og dermed begrense den redaksjonelle friheten til avisen. Avisen mente dette lå utenfor de premisser avisen gikk med på i forbindelse med MO, og satte foten ned. Redaksjonen opplevde at Torp forsøkte å ta kontroll over den redaksjonelle vinklingen av saken.

Klager mener Vårt Land bagatelliserer hans «berettigede klage». Han skriver «Lesere av en avis må kunne forvente å lese imøtegåelser og tilsvaret i samme avis, og på de relevante plattformer. Dette bryr Vårt Land seg ikke om.»

Klager viser til også tidligere erfaring med Vårt Land der de ikke er villige til å samarbeide om minnelig ordning. «Vårt Land kunne med letthet ha bekreftet at de skulle intervju meg om det som jeg innklaget dem for, og jeg er meget samarbeidsvillig med pressen, endog i drøftelser av en minnelig ordning. De ville fint ha kunnet intervju meg om andre forhold også. Jeg ville bare forventet sitatsjekk. Men selv mine enkleste forutsetninger ville ikke Vårt Land bekrefte. Ingen av mine forutsetninger ville ha rokket ved deres redaksjonelle frihet.»

Vårt Land «kjenner seg ikke igjen i Torps fremstilling av den minnelige ordningen slik han igjen forsøker å fremstille den og fastholder vårt syn slik det er beskrevet i tilsvaret. Ut over dette har vi ingenting å tilføye og lar det være opp til Pressens Faglige Utvalg å trekke en konklusjon i sak 053/16.»